

En skola för alla är möjlig!

I diskussioner om skolan betyder inkludering *en skola för alla*. En skola där alla elever har rätt till stöd enligt individuella behov. Det gör att alla elever känner sig accepterade och uppskattade i skolgemenskapen.

Inkludering handlar inte bara om val i anslutning till, åtgärder eller insatser i skolan. Det är något övergripande som berör samhället i stort och exempelvis politiska beslut, som Finland har förbundit sig att följa som medlemsland i EU och FN¹. Inkludering är de kommunala beslutsfattarnas medvetna åtagande om värdeledarskap och att stödja den gemensamma verksamhetskulturen tillsammans med nätverk i ständigt rörelse. Det är en förståelse för att rörelsen påverkar den enskilda eleven och kontinuerligt bygger upp elevens upplevelse av sig själv som elev samt som medlem i gruppen och samhället. Det bästa sättet att konkretisera inkludering är beredskap att svara på framtidens utmaningar.

Varje barn och ungdom har rätt att få möjlighet att gå i skolan med sina jämnåriga i den egna närskolan. De har rätt att få det stöd under skolgången och i undervisningen som de behöver. Det individuellt anpassade stödet planeras och verkställs i elevens närmiljö. Det innebär att det krävs flexibla och formbara utbildningssystem med möjlighet till individuella arrangemang. I en skola för alla upptäcks tidiga signaler och man reagerar snabbt på behov. Skolans verksamhet främjar möjligheten att använda expertnätverk, tidsbegränsade tjänster och konsultation. Man lyssnar på lärarna och på deras önskemål om fortbildning samt ger stöd till deras välbefinnande. Även att se till personalens välbefinnande är en del av framgången.

Ibland kan en elev behöva studera någon annanstans än i närskolan, åtminstone en del av skolgången. Eleven har rätt att få särskilt stöd och rehabilitering så att hen kan vara aktiv och delaktig i sina studier och bli stärkt i den hen är. Även här är inkludering en målbild och i denna strävan får eleven stöd med rehabilitering, vård, särskilt stöd och andra tjänster som främjar välbefinnandet. Det kräver, precis som inkludering i allmänhet, att alla aktörer har en samsyn när det gäller elevens framtid. I en skola för alla vistas man tillsammans fysiskt i en tillgänglig miljö, men det är bara den fysiska inkluderingen. I en skola för alla är vi jämlika och har lika möjligheter under hela skoldagen. Jämlikhet innebär att alla kan uppnå potential även om målen kan vara individuella och därmed ligga på olika nivå. Förutom lokalerna och antalet vuxna är det även avgörande med rätt inställning och gemenskap samt en tolerans som utvecklas från det att eleven är ett litet barn. Läraren kan inte välja sina elever och eleven kan inte välja sin lärare.

I en skola för alla ska alla känna sig helt "okej"! Fundamentet och andan i den inkluderande verksamheten skapas genom samhällets, grupper och skolors ledning, inställning och värderingar, som är kärnan i deras verksamhetskultur. Via dem förmedlas kunskap och en känsla av att kunna och lära sig nytt, bli accepterad och vara en del av gruppen. Med små handlingar ökar man även välbefinnandet, hoppet och framtidsorienteringen.

Motkrafterna till en skola för alla är en exkluderande kultur, för stora enheter, för stor valfrihet/för mycket tvång för eleverna, bristande övergripande ansvar i skolgemenskapen,

¹ Europarådets, parlamentets och kommissionens mål är att trygga rätten till en inkluderande undervisning av hög kvalitet för alla (https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/inclusive-education_en).

UNESCO följer konventionerna för att bekämpa diskriminering, som exempelvis FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, och ger rådgivning och tillhandahåller verktyg för att stödja medlemsstaterna i att uppnå en inkluderande utbildning.

bristande fortbildning av undervisningspersonalen, en kultur av beundran av en modell och svag ledning samt besparingsmål som det primära målet för arbetet med att utveckla skolverksamheten.

Inkludering är inte att spara in på specialundervisning, upphöra med specialundervisning i klasser eller att lämna elever som behöver särskilt stöd åt sitt öde. Även specialundervisning i klasser är en viktig del av alla de tjänster som erbjuds för att ge särskilt stöd till elever i en skola för alla. De elever som behöver det mest krävande särskilda stödet behöver undervisning i tillräckligt små grupper och lagom stora enheter. För vissa elever är det tryggare att lära sig att lita på ett mindre antal vuxna under hela den grundläggande utbildningen.

I en skola för alla satsar man även på idrott och kultur, det vill säga på färdighetsämnen och konstnärliga ämnen. De ses som en möjlighet att öka elevernas självkänsla och som ett sätt för eleverna att uttrycka sina styrkor, visa känslor och förbättra deras fysiska och mentala kondition. Dessa läroplansenliga val har stor betydelse för hälsa och välbefinnande.

I en skola för alla förstår man att människan lär sig genom interaktion. Skulle skolan kunna vara ett välbefinnandecenter i vår tid, som når alla sina egna och skapar det nya normala – en ny gemenskap?

Utveckling av styr- och servicenätverken för krävande särskilt stöd 2018–2020 (VIP-nätverk)

- ✓ Elmeri-skolor
- ✓ Valteri center för lärande och kompetens/Valteri-skola
- ✓ Sjukhusundervisningsnätverk
- ✓ Statliga skolhem

¹ Europarådets, parlamentets och kommissionens mål är att trygga rätten till en inkluderande undervisning av hög kvalitet för alla (https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/inclusive-education_en).

UNESCO följer konventionerna för att bekämpa diskriminering, som exempelvis FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, och ger rådgivning och tillhandahåller verktyg för att stödja medlemsstaterna i att uppnå en inkluderande utbildning.